

POPÜLER KÜLTÜRÜN İSİM BELİRLEMeye ETKİSİ*

The Effects of Popular Culture On Name

Şengül YEGİN¹

ÖZET

İnsanları içinde yaşadıkları toplumda diğer bireylerden ayıran en önemli özellikleri isimleridir. İlkel toplumlardan modern toplumlara kadar insanlar; çocuklarına, birbirlerine, hayvanlarına ve etraflarındaki nesnelere çeşitli unsurlardan etkilenerek isim vermişlerdir. Günümüzde insanların çocuklarına isim verirken seçimlerine etki eden önemli bir unsur da popüler kültürdür. Popüler kültür, televizyon, internet gibi kitle iletişim araçlarının etkisiyle yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve sosyal sınıf farkı gözetmeksizin toplumun her kesimi üzerinde önemli bir güce sahiptir. Bu çalışmada kitle iletişim araçları vasıtasıyla evlerimize girip dönemlik meşhur olan popüler kültür ürünü futbolcu, siyasetçi, dizi-sinema filmi oyuncu isimleri ve canlandırılan karakter isimlerinin kişi adlarını belirlemede aile üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada Türkiye İstatistik Kurumundan alınan 1950-2018 yılları arasında en çok kullanımda olan kadın, erkek isimleri ve ilk 100 isim içindeki sıralamaları incelenmiştir. Çalışma sonucunda; Türkiye’de 1960-1980 yılları arasında siyasi ve sosyal olayların, 1980-2000 yılları arasında spor ve sanat dünyasının, 2000-2018 yılları arasında ise dizi-film karakterlerinin ailelerin isim belirlemede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İsim Verme, Popüler Kültür, Toplumsal Etkileşim, Kitle İletişim Araçları, Modern Toplum

ABSTRACT

The most important features that distinguish people from others in the society in which they live are their names. From primitive societies to modern societies, people gave the names to their children, their animals, each other and the objects around them. Today, an important factor influencing people’s choices when naming their children is popular culture. Popular culture has an important influence on every segment of the society regardless of age, gender, education, profession and social class with the influence of mass media such as television and internet. In this study, the effect on the family in determining the person names of the names of popular culture products like football players, politicians, actors and actresses and the animated characters who entering our houses through mass media was made the subject of the sociological examination. In the study, the most commonly used names of woman and men from Turkey Statistical Institute and between 1950-2018 and their rankings in the first 100 names were examined. As a result of the study, in Turkey, it was determined that political and social events between 1960-1980, sports and art word between 1980-2000 and series-film characters between 2000-2018 were very effective on the families about indentifying the names.

Keywords: Naming, Popular Culture, Social Interaction, Mass Media, Modern Society.

*Bu çalışma 3-5 Mayıs 2018 tarihleri arasında “Uluslararası Kültür ve Bilim Kongresi’nde” sunulan bildirinin revize edilmiş hâlidir.

**YEGİN, Şengül (2020). “Popüler Kültürün İsim Belirlemeye Etkisi”, Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 7, S. 19, s. 110-126

Makale Geliş Tarihi: 15 Haziran 2019 Kabul Tarihi: 10 Eylül 2019

GİRİŞ

Türkiye’de gelenek ve görenekler, dini ve tarihi olgular, yaşanan coğrafik bölge isim tercihini büyük ölçüde etkilemektedir. Büyükbaba ve büyükanne gibi aile büyüklerinin adları, dini ve tarihi şahsiyetlerin adları, inanılan dinin önemli ayları ya da bayram günleri çocuklara isim olarak verilmektedir. Bunun yanı sıra kitle iletişim araçlarıyla yaygınlaşan popüler kültür de XX. yüzyılın ortalarından itibaren isim tercihlerine etki etmeye başlamıştır.

Günümüzde eğlence ve tüketim endüstrisinin yaygınlaştırdığı popüler kültür halkın tercih ve yönelimlerini belirlemektedir (Çelik, 2006: 51). Bir tüketim ürününün çoğunluk tarafından benimsenmesi, yararlılığından çok medyada yer alan reklamı, imajı ve sloganlarının sürekli olarak tekrarlanması ile bağlantılıdır (Öğüt, 2008: 13). Dolayısıyla daha önceleri popüler olanı halk belirlerken kitle iletişim araçlarıyla güç kazanan medya sektörü popüler olanı belirlemeye başlamıştır (Gündüz, 2015: 281).

Günlük yaşamdan politikaya, sanattan siyasete, spordan ekonomiye birçok konuda yaptığı etkilerle toplumsal yaşamın önemli aktörlerinden biri haline gelen televizyon (TV), boş zamanlarımızı değerlendirme biçimimizden, düşünme, hissetme biçimine, aile içi ve toplumsal ilişkilerimizin şekline kadar, bütün yaşantı biçimlerimizi kapsayacak şekilde hayatımızda oldukça etkili olmaktadır (Karacoşkun, 2015: 227). Türk televizyonlarında yayınlanan diziler ve yarışmalar toplumu saatlerce ekrana bağlamakta, hatta bunun ötesine geçip kişilerin hayatında gözlemlenebilir etkiler bırakmaktadır. Öyle ki yayınlanan filmlerin etkisiyle dizi kahramanlarının ölümü üzerine yas tutan, arkalarından mevlit okutan (Batıgün ve Sunal, 2017: 53), dizilerde anlatılan tarihi kahramanların mezarlarını ziyaret eden (Bilis, 2013: 35-38), izlediği diziden etkilenerek ölmüş tarihi şahıslara dava açan seyirci profiline rastlanmaktadır (<http://www.milliyet.com.tr/gundem/kanuni-ye-dava-zamanasiminda-1846466>, 27.28.2019). Sonuç olarak televizyonlar özellikle de diziler, bireylerin dünyasına hızla nüfuz edebilen, insanların algılamalarını değiştirebilen ve yönlendirebilen bir güce sahiptir.

Popüler olan şey bir tüketim nesnesi olabileceği gibi kitle iletişim araçlarıyla tanınır hale gelen ünlü bir kişi de olabilir (Gündüz, 2015: 281). Bu doğrultuda çalışmamızda popüler kültürün isim belirlemedeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmamızda Türkiye’de siyasetçi, futbolcu, sanatçı, sinema ve dizi filmlerdeki karakter isimlerinin daha önceki kullanım sıklığı ile tanındıktan sonraki popülerliğinin istatistik durumu incelenmiştir.

1.1.İsim Belirleme Yöntemleri Üzerine Yapılan Akademik Çalışmalar

Kişilere verilen isimler; tarih, kültür, coğrafya, edebiyat, dil, dilbilim, halkbilim, etnografya, sosyoloji, psikoloji gibi birçok alanla yakından ilgisi ve ilişkisi olan bir alandır.

İsim belirleme üzerine şimdiye kadar yapılan çalışmalar genellikle isim verme geleneği çerçevesinde, isimlerin verilmiş nedenleri, anlamları, verilmiş zaman ve tarzları, isim verme ritüelleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Ancak isimlerin sosyolojik, psikolojik, tarihsel yönleri üzerine ayrıntılı çalışma yapılmamıştır. Bu konuda en kapsamlı çalışma Dursun Zengin’in (2014), “Türk Toplumunda Adlar ve Soyadları: Sosyo-Kültürel ve Dilbilimsel Bir Yaklaşım” (Ankara), adlı eseridir. Ayrıca Celalettin Çelik’in (2006), “Kültürel Sembol Sistemi Olarak isimler: İsim Sosyolojisine Giriş” ve Betül Yalçınkaya’nın (2015) “Almanca ve Türkçe Ad Verme Gelenekleri” makaleleri de bu konuda yapılmış önemli çalışmalardır. Bizim yaptığımız çalışmaya yakın bir çalışma ise Aynur Köse’nin, (2014), “Değişimin Gölgesindeki Gelenek: Popüler Diziler ve Farklılaşan Ad Verme Kültürü” isimli makalesidir. Ancak Köse, bu çalışmada sadece 2002-2013 yılları arasında isimlerde yaşanan değişimi TV Dizilerinin etkisini dikkate alarak incelemiştir. Bizim çalışmamızda ise gelenekler ve

isimlerin yaygın olan verilmiş nedenlerinden ziyade ülkemizde yaşanan siyasi-sosyal olayların, spor ve sanat dünyası ünlülerinin, dizi film karakterlerinin isim vermeye etkisi araştırılmıştır.

2. Yöntem

Bu çalışmada popüler kültürün topluma etkisinin isimler üzerinden incelenmesi amaçlanmıştır. Türkiye’de dönemlik tanınır olan siyasetçilerin, futbolcuların, sanatçıların ve canlandırdıkları karakterlerin isim belirlemeye etkisi Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri dikkate alınarak incelenmiştir (http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019). Buna göre 1950-2018 yılları arasında ilk 100 isim sıralamasında en çok tercih edilen kadın ve erkek isimleri incelenmiştir. Bunlardan dikkat çeken toplam 59 isim beş başlık altında değerlendirilerek sonuçları metin ve tablo olarak sıralanmıştır.

2.1. Analiz Yöntemi

Çalışma, Microsoft Excel programından yararlanılarak tablolaştırılmıştır. Oluşturulan Excel sayfasında incelenen ismin listeye girdiği yükselme veya düşüş yaşadığı yıllar ve ilk yüz içinde sıralamada yer aldığı sayı verilmiştir. Ayrıca ismin ait olduğu popüler kişiyle ve popüler olduğu durumla ilgili kısa bilgi verilmiştir. Çalışmada, isimler sıralamasına etki eden siyasetçi, sporcu ve sanatçıların yanı sıra dizi ve sinema filmlerinde canlandırılan karakter isimlerinin de olumlu ve olumsuz etkileri incelenmiştir.

3. Bulgular

3.1. Siyasal Yaşamın İsim Belirlemeye Etkisi

TÜİK verilerine göre geçmiş dönemlerde Türk siyasal hayatına yön vermiş Adnan Menderes, Nihat Erim, Bülent Ecevit, Kenan Evren, Mesut Yılmaz, Tansu Çiller gibi siyasetçilerin isimleri aktif oldukları dönemlerde tercih edilmiştir. Türk halkı adı geçen isimleri ya yaşanan trajik olaylar (1960 ve 1980 Darbeleri gibi) sonucu ya da ismin değişik olmasından kaynaklı (moda olarak görülmesi gibi) tercih etmiştir (Tablo 1).

Adnan: 1950-1960 yılları arasında Türkiye’de başbakanlık yapan Adnan Menderes, 27 Mayıs 1960 Darbesi ile görevden alınmış ve idam edilmiştir (<http://www.demokratparti.org.tr/Default.aspx?islem=galeridetay&modul=5&id=7> 15.05.2019). TÜİK verilerine göre 1960 Darbesinin sonuçları Türkiye’de isim tercihlerini etkilemiştir. 1960 yılına kadar ilk 100 isim sıralamasında yer almayan Adnan ismi 1960 yılında 31. sıradan listeye girmiştir.

Bülent: Türk siyasal hayatına yön veren isimlerinden olan Bülent Ecevit, 1972’de CHP genel başkanı olmuş, 1978-1979 yılları arasında ve daha sonraki yıllarda başbakanlık yapmıştır (<https://www.dsp.org.tr/dsp/tarihce/>, 21.06.2019). TÜİK verilerine göre Bülent Ecevit’in siyasette aktif olduğu yıllarda isminin öne çıktığı görülmektedir.

Kenan/Evren: Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, 12 Eylül 1980 Darbesi’yle Türkiye’nin idaresini ele geçirmiş ve 1982-1989 yılları arasında ülkenin 7. cumhurbaşkanı olarak görev yapmıştır (https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanlarimiz/kenan_evren/, 8.06.2019). En çok tercih edilen isimler sıralamasında Kenan adına önceki yıllarda da rastlanmaktadır. Ancak 1980 Darbesi’yle birlikte tercih edilme oranında büyük bir artış olduğu görülmüştür. Ayrıca daha önceki yıllarda ilk yüz sıralamasında görülmeyen Evren ismi de yalnızca 1981 yılında en çok tercih edilen isimler sıralamasına girmiştir.

ansu: Tansu Çiller, Türkiye’de 1993-1996 yılları arasında başbakanlık yapmış ilk kadın başbakandır (https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_CabinetHistory).

aspx, 15.11.2016). Önceki yıllarda Tansu adına en çok tercih edilen isimler sıralamasında rastlanmazken başbakanlık yaptığı dönemde Tansu adı Türk toplumu tarafından kız çocuklarına en çok verilen isimler listesine girmiştir.

Hayrunisa / Sare: TÜİK verilerine göre tercih edilen isimler üzerinde sadece Türk siyasi hayatında yer alan politikacıların değil eşlerinin de etkisi olmuştur. Abdullah Gül, 2007 yılında 11. cumhurbaşkanı seçilmiştir (<https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanlarimiz>, 8.11.2016). Bu dönemde Gül'ün eşi Hayrunisa Gül'ün de tanınır hale gelmesiyle daha önce tercih edilen isimler sıralamasında hiç olmayan Hayrunisa adı 2007 yılında 56. sırada kendine yer bulmuştur. Yine 2014 yılında başbakan olan Ahmet Davutoğlu'nun eşi Sare Davutoğlu tanınmış ve önceki yıllarda listede olmayan Sare ismi 2015 yılında 69. sıradan listeye girmiştir (https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_CabinetHistory.aspx, 15.11.2016).

Tablo 1. Siyasal yaşamın etkisiyle popüler olan isimlerin ilk 100'deki sıralaması

YILLAR	İSİMLER						
	ADNAN	BÜLENT	EVREN	KENAN	TANSU	HAYRUNİSA	SARE
1950	-	-	-	-	-	-	-
1960	31	97	-	50	-	-	-
1970	56	35	-	43	-	-	-
1980	-	54	-	26	-	-	-
1981	-	74	79	17	-	-	-
1982	-	87	-	20	-	-	-
1983	-	89	-	21	-	-	-
1984	95	-	-	-	-	-	-
1985-1990	-	-	-	46-97	93	-	-
1993	-	-	-	-	98	-	-
1994	-	-	-	-	-	-	-
2000-2006	-	-	-	-	-	-	-
2007	-	-	-	-	-	56	-
2008	-	-	-	-	-	53	-
2009	-	-	-	-	-	53	-
2010	-	-	-	-	-	55	-
2011	-	-	-	-	-	47	-
2012	-	-	-	-	-	50	-
2013	-	-	-	-	-	57	-
2014	-	-	-	-	-	81	-
2015	-	-	-	-	-	86	69
2018	-	-	-	-	-	-	74
SIYASETTE ETKİN OLDUKLARI DÖNEM	ADNAN MENDERES (1950-1960)	BÜLENT ECEVİT (1978-1979)	KENAN EVREN (1980-1989)		TANSU ÇİLLER (1993-1996)	HAYRUNİSA GÜL (2007-2014)	SARE DAVUTOĞLU (2014-2015)

(http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019)

3.2. Sosyal ve Küresel Olayların İsim Belirlemeye Etkisi

Ülkemizde ve yakın çevremizde yaşanan sosyal ve küresel durumların yansıması yine isim belirlemede tercihlerimizi etkilemiştir (Tablo 2).

Barış: Türkiye'de en çok tercih edilen isimler istatistiğinde Barış ismine 1950-1980 yılları arasında hiç rastlanmaz. Ancak 1978-1980 yılları arasında Türkiye'de yaşanan siyasi çatışmalar ve devamında gelen 80 Darbesi'nin (Devran ve Özcan, 2016: 7-20) toplum üzerinde yarattığı kırılmayla 1980'den itibaren Barış ismi en çok tercih edilen isimler içerisine 47. sıradan girmiştir. Ayrıca Barış isminin tercihinde I. ve II. Körfez Savaşlarının yaşandığı 1991 ve 2003 yıllarında

da (Ulutaş, 2016: 1-234) önceki yıllara oranla kayda değer artış olduğu görülmektedir.

Savaş: Türkiye’de en çok tercih edilen isimler istatistiğinde Savaş ismine 1950-2018 yılları arasında yalnızca 1987 ve 1991 yıllarında rastlanmaktadır. Türkiye 1987’de Yunanistan’la Kıta Sahanlığı sorunu nedeniyle savaşın eşiğine gelmiş (Önder, 2008: 72), 1991 yılında da I. Körfez Savaşı yaşanmıştır (Ulutaş, 2016: 1-234). TV ve gazete haberlerinin toplum üzerinde oluşturduğu etki aileleri çocuklarına isim belirlemede yönlendirici olmuş ve bu senelerde Savaş ismi en çok tercih edilen isimler sıralamasına 99. ve 67. sıradan girmiştir.

Aysel: 1980’li yıllarda Bulgaristan’daki Türklerin tabi tutulduğu uygulamalar küçük Aysel’in hikayesi olarak 1987 yılında TRT tarafından “Yeniden Doğmak” adlı dizi ile gündeme alınmıştır (<http://www.trt.net.tr/kurumsal/KilometreTaslari.aspx?yil=1987>, 8.11.2016). Küçük bir kızın ailesinden koparılmasını anlatan dizi Türk kamuoyunda büyük bir etki bırakmış ve dönemin Başbakanı Turgut Özal’ın çabasıyla Aysel, Türkiye’ye getirilip ailesine kavuşturulmuştur (Yılmaz, 2008: 89). Aile ile küçük kızın kavuşma anlarının ekranlarda yayınlanması ile tanınırlığı artan Aysel adı o sene doğan kız çocuklarının önemli bir kısmına verilmiştir.

Ömer Halis: Ülkemizde 2016 yılının 15 Temmuzunda yaşanan kalkışmanın önlenmesinde etkili olan en önemli isimlerden biri Ömer Halisdemir’dir. 2016 TÜİK verilerine göre Ömer Halis ismi daha önceki yıllarda listede olmamasına rağmen sadece altı ay içinde en çok tercih edilen 100 erkek isim sıralamasında 55. sıradan listeye girmiş ve devam eden yıllarda giderek artan bir tercihle listede yer almıştır.

Tablo 2. Sosyal ve küresel olayların etkisiyle popüler olan isimlerin ilk 100’deki sıralaması

YILLAR	İSİMLER			
	BARIŞ	SAVAŞ	AYSEL	ÖMER HALİS
1950-1960	-	-	31	-
1960-1970	-	-	8	-
1980	47	-	28	-
1981	53	-	33	-
1982	62	-	40	-
1983	64	-	43	-
1984	64	-	43	-
1985	61	-	47	-
1986	56	-	46	-
1987	53	100	40	-
1988	55	-	22	-
1989	58	-	33	-
1990	50	-	41	-
1991	21	67	55	-
2000	38	-	-	-
2001	36	-	-	-
2002	30	-	-	-
2003	23	-	-	-
2004-2007	35-47	-	-	-
2008-2009	43-44	-	-	-
2016	72	-	-	55
2018	71	-	-	36
SOSYAL VE KÜRESEL OLAY	1980 DARBESİ/KÖRFEZ SAVAŞLARI (1991-2003)	KÖRFEZ SAVAŞLARI (1991-2003)	BULGARİSTAN ZORUNLU GÖÇ (1989)	15 TEMMUZ 2016 DARBE GİRİŞİMİ

(http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019)

3.3. Futbolcuların İsim Belirlemeye Etkisi

Sporun bir dalı olan futbolun yaygınlaşp tüm dünyada sosyal bir olgu olarak gelişmesinde kitle iletişim araçlarının büyük rolü olmuştur (Özdağ, Duman ve Fişekçioğlu, 2011: 13). Türkiye’de televizyonun artan oranda toplumsal hayatta girmesi ile popülerlik kazanan futbol, zaman zaman kişilerin hayatında önemli sosyal, siyasal ve ekonomik sorunların önüne geçebilmekte, sahadaki başarılarından pay alma ve tatmin olma duygusu yaşatabilmektedir (Şentürk, 2007: 37). Mal ve hizmetlerin pazarlanmasında etkili olan futbol sosyal yaşantılara da etki etmektedir (Özdağ vd., 2011: 18). Öyle ki Türk futbolunda öne çıkan Şenol, Turgay, Selçuk, Ertuğrul, Feyyaz, Arda, Emre, Rıdvan gibi isimlerin aktif oldukları yıllarda isim tercihlerine etki ettikleri TÜİK verilerinden anlaşılmaktadır (http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019) (Tablo 3).

Şenol: Şenol Güneş, 1972-1987 yılları arasında Trabzonspor’da kalecilik yapan futbolcudur. Türkiye’de 1979’da yılın en iyi sporcusu seçilerek adını duyurmuştur. (<https://www.trabzonspor.org.tr/tr/arsiv/eski-kadrolar?s=1972-73> (27.04.2019). Kalecinin, aktif olduğu dönemde Türkiye’de en çok tercih edilen isimler listesini etkilediği ve önceki dönemlerde listede olmayan Şenol isminin bu dönemde listeye girdiyi görülmektedir.

Selçuk: Selçuk Yula, Fenerbahçe’de uzun yıllar top koşturan futbolcudur. En popüler olduğu yıllar 1979-1986 yılları arasındır. (<https://www.fenerbahce.org/haberler/arsiv/gule-gule-kaptan> 30.01.2019). TÜİK istatistiklerine göre önceki yıllarda en çok tercih edilenler arasında Selçuk adı yoktur. Ancak futbolcunun aktif olduğu 80’li yıllarda bu durum değişmiş ve Selçuk ismi listeye girmiştir.

Rıdvan: Rıdvan Dilmen, 1987-1995 yılları arasında Fenerbahçe’de oynayan futbolcudur (<http://www.fenerbahce.org/futbola/kategori.asp?ContentCategoryID=46>, 27.12.2016). Önceki yıllarda en çok tercih edilen isimler arasında görülmeyen Rıdvan ismi futbolcunun aktif olduğu dönemde listede kendine yer bulmuştur.

Aykut: Aykut Kocaman, 1988 yılında Fenerbahçe’ye transfer olmuş ve birçok kez gol kralı olmuş bir futbolcudur (<http://www.fenerbahce.org/futbola/kategori.asp?ContentCategoryID=46>, 27.12.2016). 1988 yılına kadar Türkiye’de en çok tercih edilen ilk 100 isim arasında hiç olmayan Aykut ismi, Kocaman’ın Fenerbahçe’ye transfer olduğu 1988 yılında 85. sıradan listeye girmiştir.

Tablo 3. Futbolcuların etkisiyle popüler olan isimlerin ilk 100'deki sıralaması

YILLAR	İSİMLER			
	ŞENOL	SELÇUK	RİDVAN	AYKUT
1950-1960	-	-	-	-
1970	74	-	-	-
1980	84	67	-	-
1981	93	58	-	-
1982	-	43	-	-
1983	-	25	-	-
1984	-	32	-	-
1985	-	32	-	-
1986	-	45	-	-
1987	-	54	-	-
1988	-	62	67	85
1989	-	71	22	34
1990	-	97	25	43
1991	-	-	31	62
1992	-	-	40	50
1993	-	-	51	49
1994	-	-	62	71
1995	-	-	70	78
2000-2018	-	-	-	-
AKTİF OLDUKLARI DÖNEM	ŞENOL GÜNEŞ (1972-1987)	SELÇUK YULA (1979-1986)	RİDVAN DİLMEN (1987-1995)	AYKUT KOCAMAN (1988-1996)

(http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019)

3.4. Sinema ve Ses Sanatçılarının İsim Belirlemeye Etkisi

Sinema ve ses sanatçılarımızın toplum üzerindeki etkilerini isimler konusunda da görmek mümkündür (Tablo 4).

Türkan: 1960 yılında sinema ile tanışan Türkan Şoray, sinema oyuncusu, senarist ve yönetmendir (Çankaya, 2013: 12). Türkan ismi 1950'li yıllarda Türkiye'de en çok kullanılan 100 isim arasında 40. sırada iken sinema aracılığıyla Türkan Şoray'ın tanınması bu durumun değişmesine sebep olmuştur. 1960 yılında Türkan ismi 29. sıraya yükselmiştir.

Emrah: Küçük yaşta sanat dünyasına giren şarkıcı ve söz yazarı Küçük Emrah (Erdoğan), 1985 yılında "Gülüm" albümü ile adını duyurmuştur (Aktaş ve Tayfundağı, 2017: 133-152). 1984 yılında Türkiye'de en çok kullanılan 100 isim arasında 31. sırada olan Emrah ismi Küçük Emrah etkisiyle 1985 yılında 15. sıraya kadar yükselmiştir.

Ceylan: Türk Halk Müziği ve Arabesk Müzik sanatçısı olan Küçük Ceylan (Avcı), 1986'da "Seni Sevmeyen Ölsün" adlı albümüyle müzik piyasasına girmiştir (Aktaş ve Tayfundağı, 2017: 133-152). Önceleri Türkiye'de en çok kullanılan isimler sıralamasında yer almayan Ceylan ismi, Küçük Ceylan'ın adını duyurduğu 1987 yılında 82. sıradan listeye girmiştir.

Tayfun: Tayfun Duygulu 90'lı yılların başında "Hadi Yine İyisin" adlı şarkısıyla pop müzik alanında yeni bir dönemin öncüsü olmuştur (http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/vuRqowj2N4rBx0Ee7Y9LTQ_x3D__x3D_, 24.08.2019). Türkiye'de en çok tercih edilen isimler sıralamasında daha önce olmayan Tayfun ismi yalnızca Şarkıcı Tayfun'un müzik piyasasında etkili olduğu yıllarda listeye girmiş ve sanatçının etkisini yitirmesiyle de sıralamadan çıkmıştır.

Beren: Dizi ve sinema oyuncusu olan Beren Saat'in, 2008 yılında yayınlanan "Aşk-ı Memnu" dizisinde canlandırdığı Bihter karakteri insanlar üzerinde olumsuz etki bıraktığı için Türkiye'de kullanılan isimler üzerinde herhangi bir etki yapmamıştır (Öztürk ve Atik, 2016: 76). Ancak oyuncunun kendi adı toplum tarafından tercih edilmiş ve Beren ismi en çok kullanılan isimler sıralamasında 2008 yılına kadar hiç yokken 2009 yılında 69. sıradan listeye girmiştir.

Tablo 4. Sinema ve ses sanatçılarının etkisiyle popüler olan isimlerin ilk 100'deki sıralaması

YILLAR	İSİMLER				
	TÜRKAN	EMRAH	CEYLAN	TAYFUN	BEREN
1950	40	-	-	-	-
1960-1970	29-25	-	-	-	-
1980	66	82	-	-	-
1981-1982	68-75	69-60	-	-	-
1983-1984	89-86	56-31	-	-	-
1985	93	15	-	-	-
1986	98	6	-	-	-
1987	-	6	82	-	-
1988	-	6	70	-	-
1989	-	12	71	-	-
1990	-	17	55	64	-
1991	-	20	60	71	-
1992	-	20	51	89	-
1993	-	18	46	57	-
1994	-	18	40	94	-
1995	-	29	39	-	-
2000-2008	-	-	81	-	-
2009-2010	-	-	-	-	69-63
2011-2012	-	-	-	-	44-34
2013-2014	-	-	-	-	26-21
2015-2018	-	-	-	-	20-46
AKTİF OLDUKLARI DÖNEM	TÜRKAY ŞORAY (1960-1985)	KÜÇÜK EMRAH (1985-1995)	KÜÇÜK CEYLAN (1986- 2000)	TAYFUN DUYGULU (1990-1995)	BEREN SAAT (2005-2018)

(http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019)

3.5. Televizyon Yapıtlarının İsim Belirlemeye Etkisi

2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de medya, bir yandan kendi gücünü arttırırken diğer yandan da ekonomik, politik, sosyal ve kültürel alanlardaki kuşatıcı etkisiyle temel belirleyenlerden biri olmaya başlamıştır. Bu süreçte yerli yapım dizi filmler bir yandan ulusal televizyon kanallarında en fazla izlenen popüler programlara dönüşürken diğer yandan ülke dışına ihraç edilen yapımlar haline gelmiştir. Öyle ki bu dönemde Türkiye ABD'den sonra dışarıya dizi film satan ikinci ülke konumuna yükselmiştir (Öztürk ve Atik, 2016: 72-76). Türkiye'de yapılan reyting ölçümlerinde ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RÜTÜK) araştırmasında en çok izlenen programlar arasında dizi yapımları ile gerçeğin gösterisi (reality show) programları ilk sırada yer almaktadır (<https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-kamuoyu-arastirmalari/3890/5232/televizyon-izleme-egilimleri-arastirmasi-3-2013.html>, 24.08.2019). Bu yüzden televizyonlarda yayınlanan dizilerdeki karakterlerin ve program yarışmacılarının isim tercihlerinde etkisi olmaktadır (Tablo 5 ve 6).

Anıl: 2012 kışında TV8'de yayınlanan "Survivor" yarışmasında Türkiye Anıl Tetik adını duymuştur (<https://www.acunn.com/survivor/yarismaci/anil-tetik>, 24.08.2019). Türkiye istatistiklerinde en çok tercih edilen 100 isim sıralamasında 2000'li yıllarda Anıl ismine hiç rastlanmazken yarışmanın yayınlandığı 2012 yılında yarışmanın etkisiyle Anıl ismi en çok tercih edilen isimler sıralamasına

girmiştir. Sonraki yıllarda Anıl Tetik'in ekrandan uzaklaşmasıyla Anıl isminin de en çok tercih edilen isimler sıralamasından çıktığı görülmektedir.

Asmin: “Aşk Bir Hayal” dizisi Eylül 2009’da ATV’de yayına girmiştir. Dizide yer alan Asmin karakteri Mardinli bir ağanın kızıdır (https://www.atv.com.tr/haberler/2010/09/11/ask_bir_hayal_bu_sezon_sinirlari_genisletiyor, 24.08.2019). Asmin ismi Türkiye’de en çok kullanılan 100 isim içerisinde 2009 yılına kadar hiç yokken 2010 yılında 20. sıradan listeye giriş yapmıştır.

Ayaz/Öykü: Gençlik dizisi olan “Kiraz Mevsimi” 2014’te FOX TV’de yayın hayatına başlamıştır (<https://www.fox.com.tr/Kiraz-Mevsimi/izle>, 24.08.2019). Dizi karakterlerinden olan Öykü ismi 2013 yılında Türkiye’de en çok kullanılan 100 isim arasında 90. sırada iken 2014 yılında 59. sıraya yükselmiştir. Aynı dizinin bir diğer karakteri olan Ayaz ismi ise 2013 yılında 58. sıradayken 2014 yılında 12. sıraya, 2015 yılında ise 7. sıraya yükselmiştir.

Aylin/Mete: “Öyle Bir Geçer Zaman Ki” dizisi Kanal D’de 2010 yılında yayınlanmaya başlamıştır (<https://www.kanald.com.tr/oylebirgecerzamanki>, 24.08.2019). Bu dizide yer alan Aylin ve Mete karakterleri isim tercihlerine etki etmiştir. Verilere göre Aylin ismi 2000- 2010 yılları arasında Türkiye’de en çok tercih edilen 100 isim içerisinde hiç yokken 2011 yılında 85. sıraya, daha önceki yıllarda sıralamaya giremeyen Mete ismi ise aynı yıl 93. sıraya yerleşmiştir.

Azad/Azat: Halfetili bir ailenin hayatının anlatıldığı “Azad” dizisi 2002 yılında Kanal D’de yayınlanmaya başlamıştır (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/azad-basliyor-38357242>, 25.08.2019). TÜİK verilerine göre 2003’ten önce ve sonra en çok kullanılan isimler sıralamasında hiç rastlanmayan Azad isminin hem Azat (87. sıra) hem de Azad (92. sıra) versiyonu 2003 yılında en çok tercih edilen isimler sıralamasına girmiştir.

Baran/Havin: “Haziran Gecesi” dizisi 2004 yılında Kanal D’de yayına girmiştir (<https://www.kanald.com.tr/hazirangecesi>, 25.08.2019). Dizide yer alan Havin ismi en çok tercih edilen isimler içerisinde 2004 yılına kadar hiç yokken 2005 yılında listeye 76. sıradan giriş yapmıştır. Haziran Gecesi dizisinin bir diğer karakteri olan Baran ismi ise 2004 yılında Türkiye’de en çok tercih edilen isimler arasında 36. sırada iken 2005 yılında 16. sıraya yükselmiştir.

Boran: Mardin’de çekilen “Sıla “ dizisi 2006 yılında ATV’de yayınlanmaya başlamıştır (<https://www.atv.com.tr/haberler/2018/11/30/ispanyada-sila-ruzgari>, 25.08.2019). Dizinin erkek karakteri olan Boran, isim tercihlerine etki etmiştir. Boran ismi öncesinde ve sonrasında en çok tercih edilen isimler arasında değilken yalnızca dizinin yayımlandığı 2007 yılında 78. sırada listede yer almıştır.

Caner/Tülin: Bugün birçok ekranda örneğini gördüğümüz evlilik programlarıyla Türk halkı 2000’li yılların ortalarında tanışmıştır (<https://www.tgrthaber.com.tr/haber/251130.html>, 25.08.2019). 2004 yılında Show TV’de yayınlanmaya başlanan “Biz Evleniyoruz” adlı yarışma programı Türk izleyicisinin daha önce tanık olmadığı bir durumdur (Belligüçük, 2004: 1-3). Biz Evleniyoruz programının ilk yarışmacıları olan Tülin ve Caner’in isimleri yayımlandığı dönemde en çok tercih edilen isimler sıralamasına girmiştir. 2003 yılında 77. sırada olan Caner ismi programın yayımlandığı 2004 yılında 18. sıraya yükselmiş, Tülin ismi ise öncesinde listede yer almazken aynı yıl 68. sıradan listeye girmiş ve sonraki yıllarda listeden çıkmıştır.

Ela: “Doktorlar” dizisi Show TV’de 2006 yılının sonlarında yayın hayatına başlamıştır. Eski bölümleri yıllarca ekranlarda yayınlanmış ve gençler arasında önemli oranda izleyici kitlesine ulaşmıştır (Göktepe, 2015: 634-636). Önceki yıllarda Türkiye’de en çok tercih edilen isimler içerisinde Ela ismi hiç yokken bu dizide canlandırılan Ela karakterinin etkisiyle 2007 yılında 45. sıradan listeye girmiştir.

Emir: Ocak 2011’de Show TV’de yayına giren “Adımı Feriha Koydum” dizisi görsel sanatlarda sıkça rastladığımız zengin kız fakir oğlan olgusunu dram olarak Türk izleyicisine sunmuştur (Karadaş, 2013: 78). Emir ismi 2010 yılında en çok tercih edilen isimler içerisinde 28. sıradayken dizide canlandırılan Emir karakterinin etkisiyle 2011 ve 2012 yıllarında ilk 3’e yerleşmiştir.

Eray/Melih: Takvimler 2000’li yılların başını gösterirken Biz Evleniyoruz’da olduğu gibi daha önce benzeri görülmemiş bir yarışma olan “Biri Bizi Gözetliyor” adlı program Türk izleyicisinin hayatına girmiştir (Altunay, 2003: 133-142). Türkiye’yi “Eraycı” ve Melihçi” olarak ikiye bölen yarışmanın ilk birincisi Melih ve yine aynı yarışmada yarışan Eray’a büyük bir ilginin olduğu gözlenmektedir (Binark ve Kılıçbay, 2004: 80-86). En çok tercih edilen isimler sıralamasında bu isimlere daha önce rastlanmazken 2001 yılında 50. sıradan Melih, 41. sıradan da Eray isimlerinin listeye girdiyi görülmektedir.

Ertuğrul/Gökçe/Hafsa: 2014 yılında TRT’de yayın hayatına başlayan “Diriliş Ertuğrul” dizisi en çok izlenenler arasında kendine yer bulmuştur (<http://www.reytingsonuclari.com/2016/6/mayis-ayi-aylik-reyting-sonuclari-h1693.html>, 26.08.2019), (Yalçın, 2016: 2337-2340). Tarihten ilham alınarak canlandırılan dizide Ertuğrul, Gökçe ve Hafsa karakterlerinin isim tercihlerine etki ettiği görülmektedir. 1950-2014 yılları arasında Türkiye’de en çok kullanılan erkek isimleri sıralamasında hemen hemen hiç rastlanmayan Ertuğrul ismi dizinin yayınlandığı 2015 yılında ilk 100 isim sıralamasında 43. sıraya yerleşmiş ve 2018’e kadar devam eden yıllarda giderek artan bir tercihle 16. sıraya kadar yükselmiştir. Gökçe ve Hafsa isimleri de en çok tercih edilen isimler sıralamasına sadece dizinin yayınlandığı dönemlerde girmiştir.

Feyza: 2012’de ATV’de yayına giren Huzur Sokağı adlı dizide canlandırılan Feyza karakterinin etkisiyle bu isim daha önce en çok kullanılan isimler sıralamasında hiç yokken 2013 yılında Türkiye’de en çok tercih edilen isimler içerisinde 48. sırada yer almıştır ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Huzur_Soka%C4%9F%C4%B1_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Huzur_Soka%C4%9F%C4%B1_(dizi)), 26.08.2019).

Havva: “Yer Gök Aşk” 2010’da FOX TV’de yayına başlamış bir dizidir. Ürgüp’te çekilen ve Türk izleyicisinin dikkatini çeken dizide canlandırılan ana karakterlerden biri Havva’dır (Çakmak, Karadağ ve Solmaz, 2012: 105-118). TÜİK’in yayınladığı istatistiklere göre Havva ismi 1999-2011 yılları arasında tercih edilen isimler içerisinde ilk 100 arasına giremezken, dizinin yayında olduğu 2012 yılında 91. sıradan listeye girmiş ve dizinin bitmesiyle birlikte listeden çıkmıştır.

Mahir: ATV’de 2012-2015 yılları arasında yayınlanan “Karadayı” dizisindeki erkek karakterlerden biridir (<https://www.atv.com.tr/klasik-diziler/karadayi/kadro>, 26.08.2019) (Evlioğlu, 2016). Türkiye’de 1950’den itibaren en çok tercih edilen isimler listesinde olmayan Mahir ismi dizinin yayınlandığı 2014 ve 2015 yıllarında ilk 100 içerisinde 89. sıradan girmiştir.

Mira: Lüks yaşamı konu alan “Medcezir” dizisi 2013 yılında Star TV’de yayına girmiştir (Arslan, 2015: 42-49). Mira, dizide canlandırılan ana karakterlerden biridir. Mira ismi Türkiye’de en çok tercih edilen isimler içerisinde 2013 yılına kadar yokken 2013 yılında 91. sıradan listeye girmiştir. Dizinin devam ettiği 2014 yılında 19. sıraya kadar yükselmiş ve dizinin yayından kalkmasıyla birlikte 73. sıraya gerilemiştir.

Nazar: Bursa’da çekilen “Kınalı Kar” dizisi 2002’de Kanal D’de yayına girmiştir (<https://www.milliyetemlak.com/dergi/kinali-kar-dizisi-nerede-cekildi/>, 26.08.2019). Dizinin karakterlerinden Nazar ismi Türkiye’de en çok kullanılan 100 isim arasında 2003 yılına kadar hiç yokken, 2003 yılında 25. sırada listede yer bulmuş ve dizinin yayından kalkmasıyla birlikte de sıralamadan çıkmıştır.

Nefes: Çocuğuyla birlikte eşinden kaçıp Karadenizli Tahir'e sığınan Nefes'in hikayesinin anlatıldığı "Sen Anlat Karadeniz" dizisi Ocak 2018'de ATV'de yayına girmiştir (<https://www.atv.com.tr/diziler/sen-anlat-karadeniz/hakkinda>, 26.08.2019). TÜİK verilerine göre daha önce en çok tercih edilen isimler istatistiğinde hiç olmayan Nefes ismi dizinin yayınlanmaya başladığı 2018 yılında 37. sırada kendine yer bulmuştur.

Polat: 2003 yılında yayın hayatına başlayan uzun soluklu Türk dizisi "Kurtlar Vadisinin" ana karakteri Polat'tır (Işık, 2006: 227). Verilere göre 1950'den 2004 yılına kadar en çok tercih edilen isimler sırlamasında Polat ismine rastlanmazken sadece 2004 yılında 100. sırada listede yer almıştır.

Selim: Tarihten ilham alınarak senaryolaştırılan "Muhteşem Yüzyıl" 2011-2014 yılları arasında yayınlanmıştır (Bilis, 2013: 31-35). II. Selim karakteri 2013 yılında diziyeye dahil olmuştur. 1992-2013 yılları arasında en çok kullanılan isimler sıralamasında rastlanmayan Selim ismi 2013 yılında kendine yer bulmuştur.

Yamaç: İzleyiciye bir suç mahallesinin serüveninin anlatıldığı "Çukur" dizisi 2017 yılının sonlarına doğru Show TV'de yayınlanmaya başlamıştır (Üstündağ, 2019: 27-50). Dizide canlandırılan ana karakterlerden biri ismine sık rastlanmayan Yamaç'tır. En çok kullanımda olan isimler istatistiğinde daha önce yer almayan Yamaç isminin 2018 yılında 61. sıradan listeye girdiyi görülmektedir.

Zerda/Şahin: "Zerda" dizisi 2002'de ATV'de yayına girmiştir (<https://www.atv.com.tr/klasik-diziler/zerda/kadro>, 26.08.2019). Zerda, diziyeye adını veren kadın karakterdir. Zerda ismi Türkiye'de en çok tercih edilen 100 isim sıralamasında sadece dizinin yayınlandığı dönemde yer almış ve dizi yayından kalktıktan sonra sıralamadan çıkmıştır. Zerda dizisinin bir diğer karakteri de Şahin Ağa'dır. Şahin ismi de yine dizinin yayınlandığı dönemde en çok kullanılan erkek isimleri listesinde yer almış, dizinin yayından kalkmasıyla sıralamadan çıkmıştır.

Zilan: "Aşka Sürgün" 2005 yılında ATV'de yayına girmiş bir dizidir (Kervankıran ve Çuhadar, 2018: 50). Bu dizide canlandırılan Zilan karakteri de isim tercihlerini etkilemiştir. Zilan ismi 1950'den 2004 yılına kadar en çok tercih edilen isimler arasında yoktur. Dizinin yayınlandığı dönem listeye girip 37. sıraya kadar yükselen isim, dizinin bitmesiyle birlikte listeden çıkmıştır.

Tablo 5. Televizyon yapıtlarının etkisiyle popüler olan isimlerin ilk 100'deki sıralaması

YILLAR	İSİMLER											
	CANER	TULIN	AYAZ	OYKU	AYLIN	METİE	ANIL	AZAD	AZAT	ERTUGRUL	GOKÇE	HAFSA
1950-1960	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1960-1970	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1970-1980	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1980-1990	80-90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1990-2000	90-100	-	-	-	100-92	-	80-97	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	91	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2003	77	-	-	-	-	-	-	91	87	-	-	-
2004	18	68	-	-	-	-	-	-	97	-	-	-
2005	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2009	97	-	94	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2010	-	-	96	93	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	82	94	-	-	-	-	-	-
2012	-	-	87	87	90	-	96	-	-	-	-	-
2013	-	-	58	90	-	-	-	-	-	-	-	-
2014	-	-	12	59	-	-	-	-	-	-	-	-
2015	-	-	7	27	-	-	-	-	-	43	72	-
2018	-	-	18	19	-	-	-	-	-	19	69	86
DİZİPROGRA M ADI VE YAYINLANDIĞI DÖNEM	BİZ EVLENİYORUZ (2004-2005)		KIRAZ MEVSİMİ (2014-2015)		OYLE BİR GRÇER ZAMAN KI (2010-2011)		SÜRUVİVÖR (2012-2013)		AZAD (2002-2003)		DIRILIŞ ERTUGRUL (2014-2017)	

(Tablo 5'in devamı)

YILLAR	İSİMLER											
	MELİH	ERAY	BARAN	HAYİN	MİRA	FEYZA	MAHR	POLAT	ZİLİN	NEFES	NAZAR	MİLA
1950-1960	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1960-1970	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1970-1980	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1980-1990	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1990-2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	50	41	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	54	48	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2003	67	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2004	71	61	36	-	-	-	-	100	-	-	24	-
2005	76	70	16	76	-	-	-	-	51	-	-	-
2006	74	78	25	94	-	-	-	-	37	-	-	-
2007	84	89	32	-	-	-	-	-	91	-	-	-
2008	97	99	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2009	96	100	28	99	-	-	-	-	-	-	-	-
2010	90	99	31	96	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	89	-	37	81	-	-	-	-	-	-	-	-
2012	97	-	42	86	-	-	-	-	-	-	-	-
2013	94	-	42	84	91	48	-	-	-	-	-	-
2014	-	-	35	44	19	-	89	-	-	-	-	-
2015	-	-	41	63	57	-	92	-	-	-	-	-
2018	-	-	63	-	73	-	-	-	-	37	-	83
DİZİPROGRAM ADI VE YAYINLANDIĞI DÖNEM	BİRİ BİZİ GÖZLİYOR (2000-2001)		HAZİRAN GRÇESİ (2004-2005)		MEDCEZİR (2013-2014)	HUZUR SOKAĞI (2012-2013)	KARADAYI (2012-2015)	KURTLAR VADİSİ (2003-2004)	AŞKA SÜRĞÜN (2005-2006)	ŞEN ANLAT KARADENİZ (OCAK 2018-...)	KINALI KAR (2002-2003)	UFAK TEFEK CINAYETLER (2017-2018)

(Tablo 5'in devamı)

YILLAR	İSİMLER											
	GÜNEŞ	ASMIN	ELA	HAYVA	EMİR	ÇINAR	BORAN	SELİM	SERNA	YAMAÇ	ZERDA	ŞAHİN
1950-1960	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-
1960-1970	-	-	-	21	-	-	-	81	-	-	-	91-88
1970-1980	-	-	-	36	-	-	-	81-79	-	-	-	-
1980-1990	-	-	-	36-39	-	-	-	79-91	-	-	-	90-70
1990-2000	-	-	-	59-98	-	-	-	91-92	-	-	-	89
2000	-	-	-	-	87	-	-	-	82-48	-	-	-
2001	-	-	-	-	46	-	-	-	50	-	-	96
2002	-	-	-	-	39	-	-	-	53	-	-	95
2003	-	-	-	-	45	-	-	-	57	-	86	69
2004	-	-	-	-	46	-	-	-	57	-	-	87
2005	-	-	-	-	42	-	-	-	56	-	-	-
2006	-	-	-	-	40	-	-	-	61	-	-	-
2007	-	-	45	-	38	-	78	-	72	-	-	-
2008	-	-	25	-	39	-	-	-	75	-	-	-
2009	-	-	20	-	40	-	-	-	95	-	-	-
2010	-	20	29	-	28	85	-	-	94	-	-	-
2011	-	34	11	-	4	15	-	-	99	-	-	-
2012	-	49	9	91	3	10	-	-	99	-	-	-
2013	-	65	11	-	6	12	-	91	-	-	-	-
2014	-	71	17	-	10	14	-	87	-	-	-	-
2015	80	66	22	-	13	15	-	51	-	-	-	-
2018	63	62	22	-	9	16	-	69	37	61	-	-
DİZİPROGRAM ADI VE YAYINLANDIĞI DÖNEM	GÜNEŞİN KIZLARI (2015-2016)	AŞK BİR HAYAL (2009-2010)	DOKTORLAR (2006-2007)	YER GÖK AŞK (2010-2012)	ADINA FERİHA KOYDUM (2011-2013)	LALE DEVRİ (2010-2014)	SILA (2006-2007)	MUHTEŞEM YÜZYIL (2011-2014)	ÇUKUR (2017-2018)	ZERDA (2002-2003)		

(http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019)

Şaban/Recep/Sinan: Türkiye’de TV ve Sinema etkisinin isim tercihlerinde olumlu etkisinin yanı sıra olumsuz yansımaları olmuş mudur? Çalışmamızda cevabını aradığımız sorulardan biri de budur. Bu duruma örnek isimlerden biri Türk sinema ve tiyatro oyuncusu olan Kemal Sunal, filmlerinde hayat bulan “Şaban” karakteridir (Sunal, 2012: 522-525). Saf, salak ve enayi olarak kurgulanan Şaban, kendimizi ondan üstün olarak görmemizi sağlayan avunma vesilesidir. Şaban, iyidir, komiktir ancak en çok gülmemize vesile olan “iyinin kazandığı mutlu sonlar” değil, “Şaban’ın” saflığı, sakarlığı ve salaklığıdır (Arık, 2002: 116-117). Bu yüzden isimler istatistiğine baktığımız zaman 70’li yıllara kadar en çok kullanılan isimler arasında ilk 50 içinde olan Şaban ismi “İnek Şaban” tiplemesinin etkisiyle kullanım sıklığında düşüş yaşamış ve devam eden süreçte sıralamadan çıkmıştır (<https://www.memurlar.net/haber/188814/5-yilda-10-bin-kisi-ismini-degistirdi.html>, 27.08.2019). Yine 2008 yılından itibaren Şahan Gökbakar’ın çekmeye başladığı “Recep İvedik” serisinde de aynı sonuç görülmektedir (Güneş ve Baylan, 2016: 348-352). “Recep” ismi daha önceki yıllarda Türkiye’de en çok kullanılan isimler listesinde üst sıralarda olmasına rağmen tiplemenin etkisiyle sonraki yıllarda ilk 100 sıralamasından çıkmıştır. 2004-2006 yılları arasında ATV’de yayınlanan “Aliye” dizisinden kaynaklanan benzeri bir durum da dikkati çekmektedir. Bu dizide Halit Ergenç’in canlandırdığı “Sinan” karısını aldatan, karısına ve çocuklarına olumsuz davranışlar sergileyen bir karakterdir (<http://www.tmc.com.tr/diziler.php?diziadi=Aliye>, 27.08.2019). Buna göre önceki yıllarda ilk 100 isim sıralamasında oldukça iyi bir durumda olan “Sinan” isminin tercih edilme durumu dizinin yayınlanmasıyla birlikte etkisini kaybetmiş ve sıralamadan çıkmıştır.

Tablo 6. Televizyon yapıtlarının ilk 100'deki isim sıralamasına olumsuz etkisi

YILLAR	İSİMLER		
	ŞABAN	SİNAN	RECEP
1950	38	-	20
1960	25	-	11
1970	48	88	21
1978	-	50	27
1990	-	34	29
2000	-	53	49
2001	-	56	53
2002	-	65	55
2003	-	72	58
2004	-	82	59
2005	-	90	66
2006	-	92	73
2007	-	-	73
2008	-	-	88
2009	-	-	100
2010	-	-	-
2011	-	-	-
2012	-	-	-
2013	-	-	-
2014	-	-	-
2015	-	-	-
2018	-	-	-
DİZİ/PROGRAM ADI VE YAYNLANDIĞI DÖNEM	İNEK ŞABAN (1978)	ALİYE (2004-2006)	RECEP İVEDİK (2008)

(http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019)

SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye’de 1960-2018 yılları arasında en çok tercih edilen isimlerden dikkat çeken 59 ismin popüler kültürden etkilenme durumu TÜİK’ten alınan veriler doğrultusunda incelenmiştir.

Türkiye’de 1960-2018 yılları arasında yaşanan siyasal, sanatsal, sosyal ve sportif ve olayların sonuçları dikkate alınarak veriler yorumlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışma sonucunda popüler kültürün etkisiyle; Türkiye’de 1960-1980 yılları arasında siyasi ve sosyal olayların, 1980-2000 yılları arasında futbolcuların ve sanatçıların, 2000-2018 yılları arasında ise ağırlıklı olarak dizi-film karakterlerinin ailelerin isim belirlemede etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Popüler karakterlerin veya popüler durumun etkisiyle isim tercihlerinde yaşanan değişimlerin olumlu ve olumsuz sonuçlar getirdiği görülmüştür. Örneğin bazı isimlerde artış yaşanırken popüler kişi veya durumun olumsuz etkisiyle bazı isimlerde de azalmalar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kişilerde, karakterlerde veya durumlarda dönemlik tanınırlığın etkisinin zayıflamasıyla birlikte isim tercihlerinde de azalmaların olduğu, ani yükselişle birlikte ani düşüşlerin de olduğu tespit edilmiştir. En çok kullanılan ilk 100 isim sıralaması dikkate alındığında Aziz Sançar, İlber Ortaylı gibi bilim adamlarının ise etkisinin olmadığı görülmektedir.

Çalışmamız popüler kültürün isimler üzerine etkisine dair yapılan sınırlı çalışmalardan biridir. Bu yüzden değerli olduğunu düşünmekteyiz. Bu araştırmanın boyutunun bir adım öteye taşınabilmesi için isimlerin sadece ilk 100 içerisindeki sırası değil, verildiği kişi sayısının -önceki ve listeye girdikten sonraki durumu- da bilinmesi daha kapsamlı ve açıklayıcı sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca ulaşılan bu sonuçların sosyolojik ve psikolojik çalışmalarla desteklenmesi sonuçları yorumlamayı daha değerli hale gelecektir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, G., Tayfundağ, T. (2017). *Popüler Bir Mekân Olarak 1980'lerde Türkiye'de Taverna*, Sosyoloji Konferansları, No: 55 (2017-1), ss. 133-152
- Altunay, A. (2003). *Biri Bizi Gözetliyor Programı Ve Elektronik Gözetim*, Kurgu Dergisi, S/20, ss. 133-141.
- Arık, B. (2002). "Kemal Sunal, Levent Kırca ve Cem Yılmaz'ın Mizahına Teorik Bir Bakış", İstanbul.
- Arslan, A. (2004). *Sosyolojik Bir Olgu olarak Televizyon*, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1 (1), ss. 1-17.
- Arslan, S. (2015). *Tüketim Toplumu Ve Televizyon Dizileri: Medcezir Dizisi İncelemesi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Batıgün, A., Sunal, A. (2017). *TV Dizilerinde Yer Alan Karakterlerle Kurulan Parasosyal Etkileşim: Evlilik Doyumu, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-demografik Değişkenler Açısından Değerlendirme*, Türk Psikoloji Dergisi, 32(79), ss. 52-62.
- Belligüçük, F. (2004). *Medyanın Aile Kurumu Açısından Eleştirel Okuması Biz Evleniyoruz Programı Örneği*, Aile ve Toplum Dergisi, Yıl: 6 Cilt: 2 Sayı: 7, ss. 91-96.
- Bilis, E. (2013). *Popüler Televizyon Dizilerinden Muhteşem Yüzyıl Dizisi Örneğinde Tarihin Yapısökümü*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, II 45, ss. 19-38.
- Binark, M., Kılıçbay, B. (2004). *Türkiye'de Gerçek Televizyonu ve Telegörsel Kimlikler: Biri Bizi Gözetliyor Örneği*, İletişim Araştırmaları Dergisi, 2(1), ss. 71-90.
- Büyükokutan, A. (2014). *Bir Popüler Kültür Komiği: "Recep İvedik"*, Erciyes Üniv. 21. Asrın Penceresinden Medeniyet ve Kimlik Beynelxalg Sempozyum Materyalleri 26-28 Mayıs, ss. 68-79.
- Çakmak, V., Karadağ, Ş., Solmaz, B. (2012). *Popüler Kültür Bağlamında Filmlerin ve Televizyon Dizilerinin Destinasyon İmajına Etkileri: "Yer Gök Aşk" Dizisi Üzerine Bir İnceleme*, 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri Nevşehir Üniversitesi Yayınları, ss. 105-118, Ankara.
- Çankaya, D. (2013). *Pazarlama İletişim Açısından İkonlaşan "Türkan Şoray" Ve Filmlerinin Afiş Çözümlemeleri*, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC, Volume 3 Issue 1, ss. 12-23.
- Çelik, C.(2006). *Kültürel Sembol Sistemi Olarak isimler: İsim Sosyolojisine Giriş*, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 6 (2), ss. 39-61.
- Devran, Y., Özcan, Ö. (2016). *1960'tan 2016'ya Askeri Darbe Ve Muhtıra Metinleri Anlamlar, Amaçlar, Niyetler Ve İdeolojiler*, İnf E- Dergi, Cilt 1, Sayı 2, ss 7-20.
- Evlilioğlu, E. (2016). *Televizyon Dizilerinde Suç ve Cezanın Temsili: Karadayı Dizisi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul.
- Gündüz, Y. (2015). *Popüler Kültürün Görsel Sanatlar Dersine Yansımaları*, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, ss. 278-293.
- Güneş, S., Baylan, Y. (2016). *Değişen Toplumsal Yapının Film İçeriklerine Yansımaları: Kibar Feyzo ve Recep İvedik Filmlerinin Greimas'ın Eyleyenler Örneğine Göre Çözümlemesi*, Global Media Journal TR Edition, 6 (12) Bahar, ss. 332-354.
- Işık, N. (2006). *Milliyetçilik, Popüler Kültür ve "Kurtlar Vadisi"* Doğu-Batı Düşünce Dergisi Yıl: 9 / Sayı: 38, ss. 227-247.
- Kara, T. (2011). *Görsel Medyanın Aile Bireyleri Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma*, (Yayınlanmamış TÜİK Uzmanlık Tezi), Manisa.
- Karacoşkun, M.D. (2015). *Bireysel ve Toplumsal Çözümde Televizyon Faktörü Üzerine Düşünceler*, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 6 (1), ss. 227-233.
- Karadağ, N. (2013). *Televizyon Dizilerinde Gücün Temsili*, Gümüşhane Üniv İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt 2/sayı2 Eylül, ss. 67-90.
- Kavalcı, Ö. (2015). *Lise Çağındaki Gençlerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları ve Bunun Günlük Dile Yansımaları*, Route Educational and Social Science Journal Volume 2(2), ss. 630-639.

- Kervankıran, İ., Çuhadar, M. (2018). *Mardin’de Çekilen Dizi ve Filmlere Dönük Yerel Halkın Algısı*, Türk Turizm Araştırmaları Dergisi Cilt.2, Sayı.1, ss. 44-59.
- Köse, A. (2014). *Değişimin Gölgesindeki Gelenek: Popüler Diziler ve Farklılaşan Ad Verme Kültürü*, Milli Folklor Dergisi, 26 (101), ss. 291-306.
- Önder, A. (2008). *Türk Yunan İlişkileri (Kıta Sahaneliği Meselesi)*, Edirne Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Özdağ, S., Duman, S., Fişekçiöğlü, B. (2011). *Popüler Kültür: Futbol Mu “Putbol” mu? Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, Volume: 4, Sayı:1, Ocak, ss. 11-22.
- Öztürk, M., Atik, A. (2016). *Ulusal Pazardan Küresel Pazarlara Uzanan Süreçte Türk Dizilerinin Gelişimi*, Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 3(2), güz/fall, ss. 66-82
- Sunal, G. (2012). *Kemal Sunal Güldürülerinde Karakterlerin Temsili*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl: 11 Sayı: 21 Bahar / 1, ss. 519-526.
- Şentürk, Ü. (2007). *Popüler Bir Kültür Örneği Olarak Futbol*, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Mayıs, Cilt : 31 No:1, ss. 25-41.
- Ulutaş, A. (2006) *I. Ve II. Körfez Savaşı’nın Türkiye’ye Etkileri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Üstündağ, A. (2019). *Gençlerin Model Aldıkları Televizyon Karakterleri*, Akademik İncelemeler Dergisi, 14/1, ss. 27-50.
- Yalçın, M. (2016). *Popüler Kültür Ürünü Olarak Türk Televizyon Dizilerinde Etnografik İletişim Kodlarının Kullanımı: Diriliş “Ertuğrul” Dizisi Örneği*, İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt: 5, Sayı: 7, ss. 2332-2341.
- Yalçınkaya, B. (2015). *Almanca ve Türkçe Ad Verme Gelenekleri*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 55 (1), ss. 363-379.
- Yılmaz, R. (2008). *“Jivkov Döneminde Bulgaristan Türkleri Ve Türkiye’ye Göç Olayı (Türk Basınına Göre)”*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Zengin, D. (2014). *Türk Toplumunda Adlar ve Soyadları: Sosyo-Kültürel ve Dilbilimsel Bir Yaklaşım*, Kurmay Yayınları, Ankara.
- <https://www.rtuk.gov.tr/rtuk-kamuoyu-arastirmalari/3890/5232/televizyon-izleme-egilimleri-arastirmasi-3-2013.html>, (24.08.2019).
- https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_CabinetHistory.aspx, (15.11.2016).
- <http://www.milliyet.com.tr/gundem/kanuni-ye-dava-zamanasiminda-1846466>, (27.28.2019).
- http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1059, 22.05.2019).
- <http://www.demokratparti.org.tr/Default.aspx?islem=galeridetay&modul=5&id=7> (15.05.2019).
- <https://www.dsp.org.tr/dsp/tarihce/>, (21.06.2019).
- https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanlarimiz/kenan_evren/, (8.06.2019).
- https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_CabinetHistory.aspx, (15.11.2016).
- <https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanlarimiz>, (8.11.2016)
- <http://www.trt.net.tr/kurumsal/KilometreTaslari.aspx?yil=1987>, (8.11.2016).
- <https://www.trabzonspor.org.tr/tr/arsiv/eski-kadrolar?s=1972-73>, (27.04.2019).
- <https://www.fenerbahce.org/haberler/arsiv/gule-gule-kaptan>, (30.01.2019).
- <http://www.fenerbahce.org/futbola/kategori.asp?ContentCategoryID=46>, (27.12.2016).
- <http://www.fenerbahce.org/futbola/kategori.asp?ContentCategoryID=46>, (27.12.2016).

- <https://www.acunn.com/survivor/yarismaci/anil-tetik>, (24.08.2019).
- https://www.atv.com.tr/haberler/2010/09/11/ask_bir_hayal_bu_sezon_sinirlari_genisletiyor, (24.08.2019).
- <https://www.fox.com.tr/Kiraz-Mevsimi/izle>, (24.08.2019).
- <https://www.kanald.com.tr/oylebirgecerzamanki>, (24.08.2019).
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/azad-basliyor-38357242>, (25.08.2019).
- <https://www.kanald.com.tr/hazirangecesi>, (25.08.2019).
- <https://www.atv.com.tr/haberler/2018/11/30/ispanyada-sila-ruzgari>, (25.08.2019).
- <https://www.tgrthaber.com.tr/haber/251130.html>, (25.08.2019).
- <http://www.reytingsonuclari.com/2016/6/mayis-ayi-aylik-reyting-sonuclari-h1693.html>, (26.08.2019).
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Huzur_Soka%C4%9F%C4%B1_\(dizi\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Huzur_Soka%C4%9F%C4%B1_(dizi)), (26.08.2019).
- <https://www.atv.com.tr/klasik-diziler/karadayi/kadro>, (26.08.2019)
- <https://www.milliyetmlak.com/dergi/kinali-kar-dizisi-nerede-cekildi/>, (26.08.2019).
- <https://www.atv.com.tr/diziler/sen-anlat-karadeniz/hakkinda>, (26.08.2019).
- <https://www.atv.com.tr/klasik-diziler/zerda/kadro>, (26.08.2019).
- <https://www.memurlar.net/haber/188814/5-yilda-10-bin-kisi-ismine-degistirdi.html>, (27.08.2019).
- <http://www.tmc.com.tr/diziler.php?diziadi=Aliye>, (27.08.2019).
- http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/vuRqowj2N4rBx0Ee7Y9LTQ_x3D_x3D_, (24.08.2019).